

Raadsmededeling openbaar

Nummer : 73-2022
Datum : 12 mei 2022
B&W datum :
Beh. Ambtenaar : H.G. Eskes
Portefeuillehouder : M.J. Veldhuizen
Onderwerp : Beantwoording vragen fracties D66, BBB-HMV en CDA inzake rapport rekenkamer energietransitie

Aanleiding:

Vragen van de fracties van D66, BBB-HMV en CDA over het onderzoek van de rekenkamer over de energietransitie in Aalten.

Inhoud mededeling:

Fractie D66, Schriftelijke vragen Onderzoek Rekenkamer Energietransitie

1. Deelt het college de mening dat er reeds een compleet dashboard is m.b.t. de energietransitie, namelijk de Regionale klimaatmonitor?

<https://klimaatmonitor.databank.nl/content/doel-geschiedenis>

“Het hoofddoel van de Regionale klimaatmonitor is het monitoren van de decentrale energietransitie. De Regionale klimaatmonitor voorziet decentrale overheden van monitoringinformatie. Daarmee kunnen zij hun beleidsdoelen volgen en hun beleid evalueren en bijsturen.”

Antwoord: Ja, de Klimaatmonitor geeft de meest actuele en betrouwbare cijfers over het verloop van de energietransitie in de gemeente Aalten. Dat hebben wij ook aangegeven aan de Rekenkamer.

U schrijft: “Het college ziet in dat het inzetten van infographics is hiervoor een belangrijk instrument is. Het college geeft aan dat zijn in de komende versies extra aandacht besteden aan het visualiseren van de stand van zaken en dat op een zodanige wijze vormgeven, dat door de tijd heen goed te volgen is welke progressie er is gemaakt in de energietransitie in de gemeente Aalten.”

2. Deelt het college de mening dat het kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief beschrijven van knelpunten een belangrijker instrument is dan infographics?

Antwoord: Het kwalitatief en zo mogelijk kwantitatief beschrijven van de knelpunten is zeker belangrijk. Die knelpunten zouden ook uit de infographics moeten blijken. Infographics zijn een presentatievorm van de inhoud. In de praktijk blijken infographics de boodschap vaak beter over te brengen dan geschreven tekst.

3. Het Plan van Aanpak Duurzaamheid bestrijkt een steeds meer uitdijend beleidsterrein met uitéénlopende thema's zoals RES, gasvrije wijken, circulaire economie, klimaatadaptatie en

biodiversiteit. Door de breedte komen niet alle thema's even diepgaand aan bod. Hoe kijkt het college er naar om de monitoring per thema te agenderen?

Antwoord: In het Plan van Aanpak Duurzaamheid (PvAD), en de updates, komt het onderwerp duurzaamheid breed aan de orde. Daarnaast komen de diverse onderwerpen ook 'zelfstandig' voorbij. Zoals de RES, transitievisie warmte en wijk/buurtuitvoeringsplannen, nota circulaire economie, laadvisie, beleid klimaatadaptatie, energiearmoedebestrijding etc. Om deze reden lijkt het ons wel goed om bij de monitoring, het PvAD, de updates, het breed te houden en niet op te delen in thema's. Ook omdat er vele dwarsverbanden zijn die zo beter in beeld komen.

De rekenkamercommissie schrijft: "De energietransitie is één van de meeste omvangrijke opgaven voor de gemeente / samenleving. De raad mist grip op de opgave en kan onvoldoende invulling geven aan sturing en controle. Het komt de lokale democratie en realisatie van de opgave ten goede om daar werk van te maken."

4. Zou een apart programma duurzaamheid de sturing en controle kunnen verbeteren voor raad, college en ambtelijke organisatie?

Antwoord: Op dit moment zijn er in de gemeente twee programma's waarbij duurzaamheid binnen het programma 'Ruimte' valt. In de huidige vorm van het PvAD en de Update's lijkt verbetering van sturing en controle voor raad, college en ambtelijke organisatie ook goed te organiseren. Wanneer dat nodig mocht zijn.

In het dashboard worden diverse en uiteenlopende grootheden benoemd, waarbij een aantal lastig zelfs kwantificeerbaar is, zoals "goede energie-infrastructuur" en "goed georganiseerde samenwerking".

5. Zou naast een apart programma duurzaamheid, waarin thema's als energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit worden onderverdeeld, het niet raadzaam zijn om de begrippen die weer terugvallen onder die thema's (zoals "aantal woningen van het gas" onder energietransitie) veel concreter, kwantificeerbaar en goed meetbaar en (SMART) terug te laten komen in het dashboard, zodat we als raad, college en ambtelijke organisatie ook echt aan concrete knoppen kunnen draaien?

Antwoord: Het dashboard is ontworpen door de rekenkamer die daarmee op inhoudelijke invulling geeft van de gemeentelijke aanpak op het terrein van duurzaamheid. Zoals eerder aangegeven is de klimaatmonitor ook een dashboard dat toeziet op en info geeft over de voortgang. Wij zijn met u van mening dat de info concreet, kwantificeerbaar en goed meetbaar en (SMART) moet zijn. Daar streven we naar, vooral in de jaarlijkse updates van het PvAD.

Vragen BBB-HMV naar aanleiding van Raadsmededeling 35-2022 AOGW Energietransitie.

- Hoe staat het ervoor met de doelstelling die gehaald moeten worden ten opzichte van 2018? Ligt de lat nu hoger in 2022? Of blijft deze gelijk ten opzichte van 2018? Welke Projecten zijn gerealiseerd en welke liggen nog in het verschiet?

Antwoord: hier is onduidelijk welke doelstelling ten opzichte van 2018 wordt bedoeld. Maar doelstellingen hebben altijd een referentiejaar. Dat is 1990 voor de reductie van broeikasgassen, 2013 voor het energieneutraal zijn van de gebouwde omgeving in het Akkoord van Groenlo. Meestal wordt een doelstelling in jaarlijkse stappen verdeeld zodat uit de voortgang per jaar iets kan worden afgeleid over het uiteindelijk behalen van de doelstelling. In die zin moet er daardoor in 2022 in totaal meer zijn bereikt dan in 2018.

Het verduurzamen van de gebouwde omgeving (isolatie) woningen woongebouwen en kantoren. Uitvoering grootschalige opwekinstallaties met de RES 1.0 (met wind en zon) en het 'oplossen' van

de congestieproblematiek. Daarnaast ook het stappen maken op de weg naar een circulaire economie en klimaatadaptatie.

- Wat is de huidige stand van zaken in de gemeente Aalten omtrent waterstof?

Het gebruik van blauwe of grijze waterstof (uit de chemische industrie, met opslag dan wel uitstoot van CO₂) lijkt niet een duurzame weg. Waterstof, en dan bedoelen we groene waterstof die wordt opgewekt met duurzame energie (zon, wind) heeft voor toepassing in de gemeente Aalten op dit moment ook nog weinig toekomst. Dat komt omdat bij elektrolyse (productie waterstof uit elektriciteit en water) direct al een energieverlies van 25% of meer optreedt. Waterstof voor verwarmingsdoeleinden in woningen en kantoren is daardoor minder interessant. Het gebruik van de zonne- en windenergie geeft in combinatie met bijv. een warmtepomp een veel beter rendement. Het grote voordeel van waterstof is dat er hoge temperaturen mee kunnen worden bereikt en dat het kan worden opgeslagen. Daarom lijkt waterstof voor de vervanging van aardgas vooral interessant voor de zware industrie (hoge temperaturen nodig) en voor zwaar transport (brandstofcel op waterstof). Voor het zware transport is elektrische aandrijving met oplaadbare accu's nog niet goed mogelijk. Er is nu absoluut nog te weinig zonne- en windenergie beschikbaar om zinvol groene waterstof te maken. Er zijn wel plannen om elektriciteit van windparken op zee in te zetten voor de productie van groene waterstof. Dat gaat dan vooral naar de zware industrie.

- Wat is binnen de Gemeente Aalten de verwachte groei van het aantal Zonnepanelen? En is ons huidige energienetwerk hier op voorbereid?

Antwoord: daar is niet echt een goed antwoord op te geven. De gemeente draait niet aan de knoppen en kan hier ook nauwelijks op sturen. Plaatsing van zonnepanelen is een investeringsbeslissing van burgers en bedrijven. Dat kan niet door de overheid worden opgelegd, hooguit worden gestimuleerd en gefaciliteerd. We zien in de onderzoeken van Agem en LTO wel een grote ambitie bij bedrijven om de bedrijfsdaken te benutten voor het opwekken van zonne-energie. Helaas laten de congestieproblemen op het elektriciteitsnet voorlopig geen levering via een grootverbruikersaansluiting en grotere aansluitingen meer toe. Zeg maar de aansluitingen vanaf SDE++ omvang. Aan het opkrikken van de netcapaciteit wordt door Liander wel gewerkt maar dat gaat nog jaren duren (2026).

De aansluitingen voor zonnepanelen op de daken van woningen zijn nog wel mogelijk. Gezien de stijgende energieprijzen wordt het aantrekkelijker om hierin te investeren. Ook al gaan de prijzen voor de installatie, en de wachttijden, ook omhoog.

Vragen CDA fractie

Onderwerp: rapport rekenkamercommissie energietransitie

Behandeling: oordeelsvormende vergadering 17 mei 2022

De CDA fractie heeft de volgende vragen over het rapport m.b.t. de energietransitie:

1. Welke verschillen zijn er tussen de infographics die het college voor ogen heeft om te gebruiken in het plan van aanpak duurzaamheid en het dashboard energietransitie dat de rekenkamer heeft gebruikt voor dit rapport?

Antwoord: Het college wil met infographics in het PvAD vooral concreet en kwantitatief het bereikte resultaat van de doelstellingen laten zien. De stand van de wijzers in de infographic van de rekenkamer geven een beeld van de algemene voortgang en zijn subjectiever ingevuld.

2. Ziet het college de landelijke klimaatmonitor als een geschikter instrument dan het dashboard energietransitie dat de rekenkamer gebruikt heeft om die stappen die gezet worden voor de energietransitie inzichtelijk te maken?
Zo ja, waarom ziet het college dat als een geschikter instrument?

Antwoord: De rekenkamer heeft ook gebruik gemaakt van de klimaatmonitor voor het vullen van het dashboard. Wij zien de klimaatmonitor als een betrouwbare cijfermatige bron van informatie over de

voortgang van de energietransitie. En daarmee als een geschikter instrument om de voortgang aan te geven.

In het rapport komt naar voren dat er een grote opgave op het gebied van de energietransitie ligt. In de aanbevelingen staat o.a. dat de ambities naar boven bijgesteld moeten worden en dat er grootschalige projecten nodig zijn.

3. Op welke terreinen ziet het college de meeste mogelijkheden om de ambities naar boven bij te stellen?

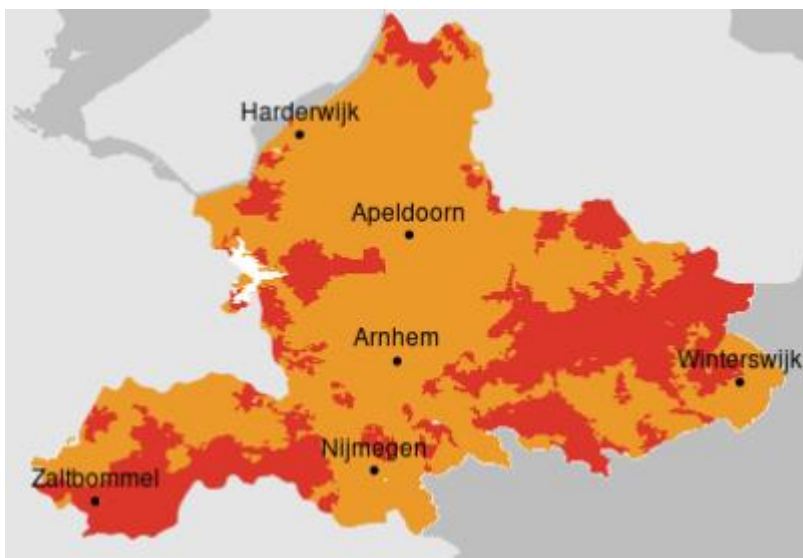
Antwoord: het naar boven bijstellen van ambities is een aanbeveling van de Rekenkamer. De duurzaamheidsambities zijn nu al scherp, los van de haalbaarheid ervan. De gemeente kan wel scherpe ambities uitspreken maar moet zich ook realiseren dat de gemeente ambities niet laat uitkomen, niet echt aan de knoppen draait. Het realiseren van deze ambities moeten de burgers en de bedrijven doen. Het volgen van landelijke ambities, klimaatakkoord, en regionale ambities (herijking akkoord van Groenlo) die gepaard gaat met extra financiën voor de uitvoering maakt het eenvoudiger en haalbaarder.

4. Zijn er grootschalige projecten die de komende jaren op de planning staan?
Zo ja, welke projecten zijn dat?

In het Plan van Aanpak Duurzaamheid (update) zijn wij daarop ingegaan. Het verduurzamen van de gebouwde omgeving (isolatie) woningen woongebouwen en kantoren. Uitvoering grootschalige opwekinstallaties met de RES 1.0 (met wind en zon) en het 'oplossen' van de congestieproblematiek. Daarnaast ook het stappen maken op de weg naar een circulaire economie en klimaatadaptatie.

5. Wat is de huidige stand van zaken m.b.t. netcongestie in de gemeente Aalten?

Antwoord: op dit moment is het niet mogelijk om grootverbruikersaansluitingen (voor levering aan het net) en grotere aansluitingen te realiseren.

Figuur 1: Overzicht netcapaciteit (eind april 2022)

Rode gebieden

In rode gebieden is geen extra capaciteit meer op het elektriciteitsnet beschikbaar. Liander heeft hier onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van congestiemanagement, maar dit biedt geen uitkomst.

Oranje gebieden

Er is geen capaciteit op het net beschikbaar. Liander doet onderzoek naar de vraag of congestiemanagement een oplossing biedt voor capaciteitsproblemen. Ook in deze gebieden

bekijken of er andere slimme oplossingen zijn om de vraag naar extra capaciteit zo eerlijk en efficiënt mogelijk te verdelen.

6. Zijn er projecten (in ontwikkeling) om decentrale netwerken of microgrids binnen de gemeente Aalten te realiseren?

Zo ja, welke projecten zijn dat?

Antwoord: Nee, decentrale netwerken of microgrids zijn nog niet voorzien of in ontwikkeling in de gemeente Aalten. Wel komen in het kader van grootschalig 'zon op dak' oplossingen in beeld om de opgewekte energie meer dicht bij de bron te gebruiken en zo het netwerk niet, of minder, te belasten.

7. Zijn er projecten (in ontwikkeling) voor de inzet van waterstof binnen de gemeente Aalten?

Zo ja, welke projecten zijn dat?

Ja, er is wel een project. Rijngas levert waterstof in bundels en tubetrailers. Het gaat daarbij om groene waterstof. Deze waterstof wordt van groengas met stoom (van restwarmte) in een 'Steam Methane Reformer' geproduceerd. Dit project bewijst nut als beproefde techniek. Op termijn kan naar groene waterstof (uit zon en wind) worden geschakeld.

De volgende stukken zijn voor u bijgevoegd:

Fractie D66

Schriftelijke vragen Onderzoek Rekenkamer Energietransitie

1. Deelt het college de mening dat er reeds een compleet dashboard is m.b.t. de energietransitie, namelijk de Regionale klimaatmonitor?
<https://klimaatmonitor.databank.nl/content/doel-geschiedenis>
“Het hoofddoel van de Regionale klimaatmonitor is het monitoren van de decentrale energietransitie. De Regionale klimaatmonitor voorziet decentrale overheden van monitoringinformatie. Daarmee kunnen zij hun beleidsdoelen volgen en hun beleid evalueren en bijsturen.”

U schrijft: “Het college ziet in dat het inzetten van infographics is hiervoor een belangrijk instrument is. Het college geeft aan dat zijn in de komende versies extra aandacht besteden aan het visualiseren van de stand van zaken en dat op een zodanige wijze vormgeven, dat door de tijd heen goed te volgen is welke progressie er is gemaakt in de energietransitie in de gemeente Aalten.”

2. Deelt het college de mening dat het kwalitatief en waar mogelijk kwantitatief beschrijven van knelpunten een belangrijker instrument is dan infographics?
3. Het Plan van Aanpak Duurzaamheid bestrijkt een steeds meer uitdijend beleidsterrein met uitéénlopende thema's zoals RES, gasvrije wijken, circulaire economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Door de breedheid komen niet alle thema's even diepgaand aan bod. Hoe kijkt het college er naar om de monitoring per thema te agenderen?

De rekenkamercommissie schrijft: “De energietransitie is één van de meeste omvangrijke opgaven voor de gemeente / samenleving. De raad mist grip op de opgave en kan onvoldoende invulling geven aan sturing en controle. Het komt de lokale democratie en realisatie van de opgave ten goede om daar werk van te maken.”

4. Zou een apart programma duurzaamheid de sturing en controle kunnen verbeteren voor raad, college en ambtelijke organisatie?

In het dashboard worden diverse en uiteenlopende grootheden benoemd, waarbij een aantal lastig zelfs kwantificeerbaar is, zoals “goede energie-infrastructuur” en “goed georganiseerde samenwerking”.

5. Zou naast een apart programma duurzaamheid, waarin thema's als energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit worden onderverdeeld, het niet raadzaam zijn om de begrippen die weer terugvallen onder die thema's (zoals “aantal woningen van het gas” onder energietransitie) veel concreter, kwantificeerbaar en goed meetbaar en (SMART) terug te laten komen in het dashboard, zodat we als raad, college en ambtelijke organisatie ook echt aan concrete knoppen kunnen draaien?

Vragen BBB-HMV naar aanleiding van Raadsmededeling 35-2022 AOGW Energietransitie.

- Hoe staat het ervoor met de doelstelling die gehaald moeten worden ten opzichte van 2018? Ligt de lat nu hoger in 2022? Of blijft deze gelijk ten opzichte van 2018? Welke Projecten zijn gerealiseerd en welke liggen nog in het verschiet?
- Wat is de huidige stand van zaken in de gemeente Aalten omtrent waterstof?
- Wat is binnen de Gemeente Aalten de verwachte groei van het aantal Zonnepanelen? En is ons huidige energie netwerk hier op voorbereid?

Vragen CDA fractie

Onderwerp: rapport rekenkamercommissie energietransitie

Behandeling: oordeelsvormende vergadering 17 mei 2022

De CDA fractie heeft de volgende vragen over het rapport m.b.t. de energietransitie:

1. Welke verschillen zijn er tussen de infographics die het college voor ogen heeft om te gebruiken in het plan van aanpak duurzaamheid en het dashboard energietransitie dat de rekenkamer heeft gebruikt voor dit rapport?
2. Ziet het college de landelijke klimaatmonitor als een geschikter instrument dan het dashboard energietransitie dat de rekenkamer gebruikt heeft om die stappen die gezet worden voor de energietransitie inzichtelijk te maken?
Zo ja, waarom ziet het college dat als een geschikter instrument?

In het rapport komt naar voren dat er een grote opgave op het gebied van de energietransitie ligt. In de aanbevelingen staat o.a. dat de ambities naar boven bijgesteld moeten worden en dat er grootschalige projecten nodig zijn.

3. Op welke terreinen ziet het college de meeste mogelijkheden om de ambities naar boven bij te stellen?
4. Zijn er grootschalige projecten die de komende jaren op de planning staan?
Zo ja, welke projecten zijn dat?
5. Wat is de huidige stand van zaken m.b.t. netcongestie in de gemeente Aalten?
6. Zijn er projecten (in ontwikkeling) om decentrale netwerken of microgrids binnen de gemeente Aalten te realiseren?
Zo ja, welke projecten zijn dat?
7. Zijn er projecten (in ontwikkeling) voor de inzet van waterstof binnen de gemeente Aalten?
Zo ja, welke projecten zijn dat?